

MEGJELEN
minden
P É N T E K E N .

Elofizetési díj:
Egész évre... 6 frt. —
Fél évre... 3 „ —
Negyed évre... 1 „ 50

DÉLIBÁB.

Szépirodalmi, művészeti és társadalmi heti lap.

Felelős szerkesztő és kiadó: Gróf CSÁKY ALFONS.

SZERKESZTŐSÉG
és
KIADÓ-HIVATAL:
Varga-utcán 2256 sz.

KÉZIRATOK
nem adatnak vissza.

Hirdetések
a legjutányosabb ár
mellett vétetnek fel.

III. ÉVFOLYAM.

DEBRECZEN, 1879. FEBRUÁR 21.

8. SZÁM.

A lemondás dalaiból.

hulló lombok zizzenésén
Mindenki összerezdül
S a szív egén az elmulásnak
Sejtelve fut keresztül.
Magába száll s borog a lélek
Az eltűnt szép emlékeken...
Hát én borongni hova térjek?
Mi ad vigaszt nekem?

Ah, könnyű ugy a hervadásnak
Viselni gyöngö terhét,
Ha vannak, mik a fájó lelket
Bújából kiemeljük;
Ha édes köny perdül szemünkbe
Bimbós, virágos mult miatt...
De, ha misem vet fényt szívünkbe:
Vigasztalást mi ad?

Nem bánom én, hogy lomb s a rózsa
S a levelek lehullnak;
Tavaszi jó ismét és tavaszkor
Majd ismét felujulnak!
S nem bánom, hogy az ég azurja
Bús ködpalástba rejtezett...
Tavaszi jó ismét s akkor újra
Ragyog a mennyezet!

Nem fáj, hogy egyetlen virága
Nem nyilott életnek;
Hiszen tudom: virágok itt nem
Mindenkinek teremnek!
Nem fáj, hogy csillag nincs felettem
S reményim odalettek...
Csak azt bánom, ah, hogy szerettem
S az fáj, hogy nem szerettek.

Dengi János.

A pagát.

— Novella. —

Irta: V. Sárly Ignác.

Voltaképen hogy mi az a pagát, azt ugyhiszem, szives olvasóimnak mindegyike igen jól tudja, akinek legalább egyszer életében tarokk-kártya volt a kezében. Aki nem tudná, annak megmagyarázom. Lényegében a pagát egy szerény, igénytelen kis kártya a tarokkban, Csupán egy római 1-es van rája pingálva. Értéke a többi collegái közt a legcsekélyebb. Agyonüti mindegyik, míg ő maga csak nagy nehezen s ritkán bír ütéshez vergődni. Nem respektálja egyiksem, agyoncsapkodják nyakrafőre, kicsufolja valamennyi...

Szomorú sorsa van ennek az árva pagátnak.

Hanem egy jeles tulajdonsága mégis van.

...„Hogy a pagát rendesen utoljára üt, de ha üt, akkor aztán nagyot üt“...

Most hát kezdjünk a dologhoz.

Kenderessy és Belesházy Mihály kedves urambátyám lakta a „Tiszarétet“ Csongrád vármegyében az ötvenes években.

Olyan régi fajtájú öreg ur volt ő kigyelme, akiről most már szomorodott szívvel kezdjük észrevenni hogy végképen kivesz a magjuk s nem lesz többé, aki azt a jóízű régi gazdát pótolni fogja a társadalomban.

Gazdag ember volt az öreg. Földje, rétje végig huzódott a Tisza mentén messze tájra; barmai híresek voltak hét vármegyében, juhai a legjobb gyapjat adták, melyért a leghíresebb kereskedők fel szokták keresni messze földről.

És daczára ennek a nagy jómódnak, volt az öreg urnak egy óriási nagy hibája: a fős vényesség. Szerette a pénzt élire verni. A cselédekkel mindig küzködött, valahányszor azok megérdemlett bérüket jöttek tőle kikérni. A gyapju kereskedővel elveszekedett egy

rongyos garasért félóraig. Soha ki nem adott egy réz petákot, amíg csak úgy nem huzták ki a zsebéből.

Különben talpig becsületes ember volt. Büszke volt arra, hogy résztvett a forradalmi zavarokban becsületel. Szerette a vendégeket s sokszor bevetődött hozzá a félmegye földesura, s a pukkadásig jól tartotta valamennyit. De ha valamelyik pénzkéréssel állt eléje, annak mentén kitolta kocsiját az utcára, a gazdáját pedig úgy dobta ki utána az ablakon, ha el nem állt ettől a bolond kívánságtól.

Pedig ugyan nem volt nagy oka rá, hogy így zslugorgassa megtakarított filléreit. Felesége meghalt régen s csupán egyetlen leánya volt, akire aztán vigyázott is, mint a szemefényére.

Volt egy fia is, akit azonban nem lehetett ember-számba venni, vagy legalább ő nem vette annak. Egy törpe, undok, szőrös, összetöpörödött alak. Valóságos rém. Huszonhat éves volt az istenadta, de most is csak akkora volt, mint tiz esztendőskorában. Fülei és arca hosszú, bozontos szőrrel voltak benöve; egyik lábára sántított, haja csodálatos vörös volt, egyedül szemeiben volt valami okos, nemes tűz, mi őt az állattól némileg megkülönböztette.

Az öreg Belesházy valóságos undort érzett e szerencsétlen gyermeke iránt s utálattal kergette el szemei elől, ha vele találkozott.

Valóságos kín volt az élete a kis nyomoréknak.

Rugdalta, taszigálta mindenki, mint az ebet. A cselédek nem tekintették embernek, sőt még az ebek is vonítva futottak el előle, ha közéjük keveredett.

Egyetlen egy lény volt csupán az házban, aki, sajnálni és szeretni tudta a csuf teremést.

Testvére Erzsike.

Ez ölebe vette néha-néha azt a megvetett, nyomorult teremést, megcirógatta vörös haját, megcsókolgatta halavány ajkait s elbészélgetett vele órahszakig szebbnél szebb dolgokat.

És ilyenkor a törpe olyan jól érezte magát. Elfelejtette az egész világot, elfelejtette, hogy őt mindenki csak rugja, bántalmazza.

Egy ízben megpróbálta a leány megtanítani imádkozni. Milyen hamar megtanulta. Megjegyezte magának azokból a szép szavakból, hogy meg kell azoknak bocsájtanunk, akik minket rugdálnak, bántalmaznak. És ezentul ha egy-egy gunyszóval illették őt a faluban, megemlékezett Erzsike tanításáról s eltúrta a gunyolódásokat csendesen, visszatörölés nélkül.

Az életét is odaadta volna Erzsikéért, annyira szerette.

Hanem egyszer aztán Erzsike is nagyon komolylyá vált s nem igen beszélgetett kis testvérével, kereste a magányt és terhére volt társasága.

A kis törpe sokáig túrta ezt a dolgot. Azt gondolta, hogy ennek így kell történni és hogy majd újra megjön Erzsikének a jó kedve, mikor azonban látta,

hogy nem akar vége lenni a dolognak s a lány agyon busulja magát, megszólította.

— Mi bajod neked Erzsike? mért kerülsz te engem? Nem szeretsz talán többé?

A leányka felelet helyett odaborult a nyomoréknak vállára és elkezdett sirni keservesen. Nagysokára aztán megvallotta a baját. Szerelmes volt.

A törpe nem értette mi az?

Erzsike megmagyarázta neki.

Szeretett egy ifjút, akivel úgy véletlenül ismerkedett meg a Tisza mellett; s amióta megismerte, nem bírta többé kiverni szívéből. Virág Mihálynak nevezték az ifjút és bérlő volt a szomszédos határban. A szabadságharcban szintén részt vett s mikor annak vége lett, néhány megtakarított forintocskájával szerencsét próbált a vidéken. Egyébiránt nagyon szegény volt. Belesházy urambátyám egy vadászaton jött össze vele s csakhamar megkedvelte a fiatal embert. El-el beszélgetett vele jóízűen az átélt keserves forradalmi napokról.

Hanem egyszer aztán észrevette, hogy kutya van a kertben.

Látta hogy az ifju szemet kezd vetni leányára, s hogy Erzsike sem idegenkedik tőle.

Tuladott rajta azonnal s semmit sem akart róla tudni többé.

Erzsike jól látta hogy ebből a szerelemből nem lesz semmi de ezért mégse tudta az ifjút kiverni szívéből.

Mikor a nyomorék megértette a dolgot iparkodott vigasztalni testvérét s kiverni fejéből az egészszet. Tudta hogy apja sohasem fogna beleegyezni abba, hogy leánya a koldusé legyen.

Hanem Erzsikének nem használt a vigasztalás.

Mikor aztán látta a törpe, hogy hiábavaló minden beszéd s hogy Erzsike napról-napra hervad, megsajnálta s megígérte neki hogy összehozza kedvesével.

Erzsike összecsókolta szavaiért.

És ezentul naponkint elkísérte őt a Tisza árnyas partjaira, ahol aztán a két szerelmes kénye-kedvéként kibeszélhette magát.

A nyomorék örködött fölöttük, hogy meg ne lepje őket valaki véletlenül.

Ez aztán így ment hétről-hétre. Erzsike boldog volt s újra neki vette magát. A nyomorék örült rajta hogy boldognak láthatja Erzsikéjét.

Ez időtájt történt, hogy a szomszédos Kende fi család roppant birtokát, mely a család kihalása folytán sokaig parlagon és uratlanul hevert, átvette valaki s magát a család távoli rokonának tartván ugyanesak a család nevével telepedett le az ősi kastélybe.

Szokás volt ez idő tájt, hogy az ujonan letelepült földesurak sorra járták szomszédos collegáikat, magukat illő tisztelettel bemutatandó és barátságukat kikérendő.

Jól tudta ezt a szokást úgy látszik Kendei uram is mert alig hogy elhelyezkedett a birtokon, utnak indult, hogy sorra járja a megye birtokosait,

Legelső utja Kenderesre esett.

Az öreg Belesházy nagy tisztességek vette, hogy őt méltatja legelőször is látogatásával a fiatal ember, azért nagyon szívesen fogadta.

Hanem mielőtt kezét szorított volna vele, keményen a szeme közé tekintett.

(Folyt. köv.)

Kisfaludy Sándor mint lyrai költő.

Toldy még Kisfaludynak Vízkeletihez és Takácshoz írt leveleiből is idéz pontokat, melyekben a költő a fiatal grófnőhöz való mély szerelmének ad kifejezést. E levelekben a költő egy helyütt így szól: „Csudálom, hogy akkor, kettőnk szívének összelöbögő lángja el nem emelt bennünket erről a földről.“ De Toldy több helyütt összeütközésbe jő önmagával. Mig egyrészt Kisfaludynak Róza iránti hideg érdeklődéséről szól, másrészt az 1794-ik évi badacsonyi szüret alkalmából azt írja, hogy Kisfaludy „szíve egész hevével szerelemre lobbant!“

De mindezeket csak feltevésekül fogadhatjuk el, hanem utalunk egyenesen, költőre, ki Mantuánban időzése alatt így ír Rózáról:

Rózi nevét sohajtottam,
S irtam a bikk kérgére,
Az erdőt megtanítottam
S az egész tájt nevére.

Szana Tamás szintén azon nézetben van, hogy ama dalokat a költő Róza iránti szerelméből írta. Felhossa ezek mellett még Kisfaludynak Takácshoz írt levelét, melyben Rózájáról melegen emlékszik meg s oda teszi még, hogy: „Kisfaludy Sándor, a megnyerő külsejű, művelt modoru fiatal tiszt, kit Castiglioni marchese magyar Alcibiadesnek nevezett, mindig kiválasztott kegyence volt a nőknek“ s szerelmi vonzalmakat hoz föl Kisfaludy részéről több, más nő iránt, kikkel szemben nem maradt érzéketlen, de egyik sem lehetett méltóbb tárgya ama költeményeknek, mint Szegedi Róza. — De egy esetet sem Toldy, sem Szana Tamás nem vettek figyelembe. azt t. i., hogy Kisfaludy Olaszországban utaztakor még nem ismerte ama fiatal grófnőt, sem akkor midőn ő, mint fogoly — Bonaparte Milanót bevén — Franciaországba Avignonba Vaucluse regényes vidékére hozatott. Már pedig tudjuk, hogy itt Provence-ban, a dalok hazájában, hol minden bokor Petrarca Laurájáról suttogott, itt a nagy olasz költő szelleme által ihletve kezdte írni dalait, melyek közé később mint Toldy mondja, a grófnőhöz írottakat is felvette. De az első impulsust Petrarca szelleme által ihletve, Róza iránti boldogtalan szerelme adta meg neki. Csak később, midőn már kesergő lelkének kesergő dalait megírta, jutott Klagenfurtba, hol inkább már gyönyörű regéit kezdé alkotni, feltűnve képzetében a régi magyar nemesi élet-

nek hőskora. De mi oka is lehetett volna a grófnő oldala mellett kesergő dalokat zengeni? De a boldog szerelem dalait mégis csak akkor alkotá meg, midőn már Rózája égi szerelmét élvezte, mint férj. E boldog állapota nemsokára megjött. A távolból egyre másra intézte szerelmével telt leveleit Rózához, melyből egész levélregény alakult.

A költő, szerelme dalait, midőn már révbé ért hányt hajója, s boldogságából mi sem hiányzott, egy szép bokrétába kötötte, s kiadta Himfy szerelmei első kötetét: „Kesergő szerelem“ cím alatt, de a szerző neve nélkül; pedig a dalok közül egy néhány, midőn a bécsi „Hirmondó“-ban megjelent, köztetszést aratott, s midőn látta, hogy közpártolásnak örvend munkája, egymás után adta a „Himfy szerelmei“ első kötetének második kiadását s a „Boldog szerelem“ dalait, 1807-ben. „Sem előbb, sem utóbb magyar könyv ily általános hatást nem tett“ — írja Toldy. „A Kárpátoktól az Adriáig mohón olvasta azt mindkét nembeli ifjuság és az öregek is. Minden magyarra hatással volt munkája; vezetője lett az érzéseknek és tolmácsolója az érzelmeknek!“

Más költő talán visszariadt volna e viszonyoktól s örökre elhallgatott volna. Mert általános hiedelem volt ama korban, hogy a magyarnak soha sem lesz és nem is lehet nemzeti irodalma. Közönyös volt ez iránt az arisztokráciával együtt a középosztály és a nép is. A nyelvet, irodalmat nem tartották nemzeti ügynek. Csak egyetlen erényben tündökölt nemzetünk, hogy küzdött alkotmánya helyreállításáért, mással nem igen látszott törődni. Pangásnak indult a nemzet szellemi élete. A ki valamit írt titokban tartá. Csokonay, Berzsenyi mennyi ideig rejtegették szellemi kincseiket. A ki írói pályára lépett, el kellett készülnie a meg nem élhetős nyomoraira, a tömeg gunyjára, vagy lenézésére.

A magyar lyra művelői a megelőzőt időben nagyrészt elzárkózott zárdáalakok voltak, kiknek érzékeny keblökben támadt érzelmeiknek társaságuk szabályai sem engedtek szabad folyást adni. Anyos, lelke fájalmában önön magát tagadta meg. Révai magába zárta hevét, Szentjóni és Daka, mielőtt a magyar lyrának valódi hangját megadhatták volna, ifjuan haltak el. Csokonay tündöklő fényben volt már, s csak ő arathatott babért Lillájával Kisfaludy Himtyje mellett.

Ily körülmények közt adta ki Kisfaludy Sándor „Himfy szerelmei“-t. Toldy „lyrai regény“-nek nevezi és igen jelentősen. Éppugy megvan benne az elbeszélő elem mely a regényhez szükségeltetik, mint a lyrai hang, lyra, mert benne a költő saját érzelmeit, melyek egész valóját gyujtva, égetve betöltik, zengi. Tehát alanyi érzelmeiket zeng, s így meg van benne a lyrai lényeg, az érzés, melyet saját szívéletéből kölcsönöz. Ennyiben lyrai költemény, de egyuttal regény is, amennyiben a költő benne két szerelmes szív egymáshoz való viszonyát beszéli el a lyra hangján; és amennyiben ez elbeszélés regényes, lesz az regényes és az egész „lyrai regény“.

Az egész költeményfüzér, mely 28 énekből és 400 dalból áll, egységes egész, melynek megvan a maga tartalma. A költő szíve minden mozzanatát egy-egy képben

örökíté meg s e képek láncolatja adja meg a lyrai regényt. Az egységet, fokozatot elősegíti e költő szerelmének kiltartása, fokozata is, bár gyakran megesik, hogy ugyanegy értelemfokon marad, vagyis többször ismétlésekbe esik, különösen a „Boldog szerelem“ dalaiban. De ezen nincs mit csodálkoznunk. A költő boldogsága érzetében enged a muzsa szeszélyének. Keble minden érzelmét dallá alakítja és oly mesterien, hogy a legapróbb részleteket is szépen kiszínezi. Az egész regénynek, illetőleg költeménynek tárgya a következő:

Himfy (maga a költő) meglátván Lizát, szerelemre gyulad iránta. Ezóta nyugalma oda van. Különösen fájdalmas reá nézve, hogy vonzalma nem viszonztatik a hűtlen leánytól, ezért fut is tőle:

Mint a szarvas kit megére,
A vadász mord fegyvere,
Fut, de későn, foly már vére,
Vérzik tőle a csere:
Ugy futok én a pár szentől,
A seb mellyem baljában,
Ázik a föld keserveimtől
Lábam minden nyomában,
De hajh! mennél tovább érek,
Annál jobban gyűl a méreg,
S bellebb rögzik szívembe,
Futok hajh, de vesztembe.

Mily nagy lehetett a költő fájdalma, midőn így bujdosásnak ered. Liza tudja, mennyit szenved érte Himfy, de érzéketlen marad. A költő pedig bujdosik tovább. Irigylit a cifra madárt, mert az örömeokről zeng, míg ő neki keservekről kell zengenie, szerettének képe mindenütt kíséri, csak őt látja szüntelen és fájdalma nem csillapul. Az évszakok váltakozása kedélyében semmi változást nem idéz elő, sőt már öngyilkosságra is gondol, hogy fájdmától megszabaduljon. De midőn ez érzés fog rajta erőt, ott van ellenhatása mindjárt, a szerető képe, a ki által csügg az életen, mindig csak őt látja, az ő nevét írja a bikk kérégre, a visszhangot az ő nevére tanítja meg, s örvöngve kiált fel:

Téged látlak az egeknek
Magas tiszta kékjében,
Téged látlak a vizeknek,
Folydogáló tükrében,
Nappal a nap aranyjának
Ragyogó lángfényében,
Éjjel a hold világának
Reszkető ezüstjében;
Minden időpercenetben,
Minden nemü szegeletben,
Üldözöm nagy szüntelen,
Hagyj békét, oh kegyetlen.

Olykor azonban édes megnyugvásnak indul, mert kecségteti a remény, hogy kedvese nem gyötri hidegséggel tovább, s reményteljesen zengi, hogy az idő mulandó, s ha változó minden dolog.

Tán gőgje sem állandó.

Majdnem a végletekig megy. Vádolja Istent, mert kedvesét oly szép alakkal és tulajdonokkal ruházta fel, hogy

őt elbűvölje. Ámort is kárhoztatja, ki mindezeknek a bajoknak okozója.

Ha fájjalom gyötrelmemet
Mert szeretem, hogy élek?

— — — — —
— — — — —

Mennyet, poklot ki zavar így?
Ámor az a nagy mester,
Ámor az az édes mirigy,
Ő ily later, patvar szer.

A harc zivatarja ekközben lezajlik, de nem az ő szívében, ott még inkább dul a szerelem zivatarja, mert amint haza érkezik, úgy találja, hogy Liza sokkal szebb mint azelőtt, s a mitől tartott, az beteljesül: Liza mást szeret.

Hejh kemény ő, s érzéketlen,
Most is dulja életem,
Kinaiban telhetetlen,
De őt mégis szeretem.
Egész létem vele teli
S a mig vérem meg nem hül,
Őt szereti s őt tiszteli
Szívem s elmém egyedül;
Csak a vége életemnek
Lesz határa szerelmemnek,
S ha siromon túl sincs vég,
Szeretem őt ott is még.

Lelke így elkomorul, lemond az életben mindenről, de szerelméről nem. Ezzel végződik a lyrai regénynek első része, a „Kesergő szerelem.“

A második rész, a „Boldog szerelem“ a szív édes kiábrándulásának a hangjait zengi. Himfy boldog, mert kedvese őt szerette, csak rágalmak, félreértések okozák a hidegséget, melyet Liza Himfy iránt mutatott, ki immár a legboldogabb férj, mert kedvese nevévé lett és ezt szereti és szerette is.

Ime ez a vázlatos meséje e „lyrai regény“-nek, s ez a történet, melyre, mint fonatra, az egyes epizodok, mint gyöngyök fűződnek, s képeznek egy teljes egészet. Hogy melyik rész a sikerültebb, a „Kesergő szerelem“ vagy a „Boldog szerelem“? e kérdésre mindjárt kimondjuk a feleletet, hogy az első. Itt a helyzetek változatossága az, mely bennünket meglep, a képzelődés itt élénkebb, mint a második részben. Mily ragyogó képzelem nyilatkozik a sok tarka-barka pompás hasonlatokban, a varázsló hatást előtűntető ellentétekben milyen ügyes kéz. A képzelem magas röptének netovábbját éri el eme versszakban:

Hallottam én szép szavának
Ezüst hangját zengeni,
Philoméla panaszának
Hangja nem oly isteni.
A természet figyelmes volt,
Olvadozni látszatott,
A patakviz lassabban folyt,
A fatető hallgatott.

Megszünt minden madár dala,
Minden zephir fülel vala,
Megszünt minden fuvalom,
S mosolygott a fájdalom.

A költői lélek tulómlése a legmeghatóbb képekben kifejezve. A festő irány gyönyörű alkalmazása mily megkapó képen! Genialis festő ecsetjére méltó rajz. Sajnálunk kell mégis, hogy a „Boldog szerelem“-ben ily benső hévtől áthatott hangokat nem találunk. Himfy itt csendes szemlélődésnek, tartalmas, de nem oly virágos nyelvű verseit adja. A sóvárgó szerelem, az óhajtott, de el nem érhető kincs utáni vágyában, mindig lángolóbb, mint a megsokott kincs bírásában. A megsokott érzelmek okozta helyzetek nem voltak megénekelhetők annyi változatossággal, oly lelkesedéssel és hathatósan az utóbbi részben. Ebben a megsokott egyhanguságnál fogva gyakran esik ismétlésekbe s bölcselkedésbe; ezért mondá Kazinczy róla éles epigrammájában, hogy „Tüzbe felét“ stb. Azonban Kazinczy erősen bíralt, s már elveinél fogva sem szerette Kisfaludy Sándor szertelen csapongását és új irányban való haladását. Ő csak a classikusoknak tudott becsét adni, kik az iskola szabta korlátokat a tartalom feláldozásával is megtartották. Ezért nem jó szemmel nézte Kisfaludy féltelenségét és szabad csapongását.

Kisfaludy minden tárgyához a természetnek saját érzelmét tudta kapcsolni, s innen van a végtelen sok hasonlatok halmaza, melyeknek szépségében különösen a „Kesergő szerelem“ dalaiban gyönyörködhetünk. Ő a természet jelenségeiben bő tápot talált költői képzelődésének s ezt ki tudta jól aknázni. A ragyogó külalakkal párhuzamban a legnemesebb tartalommal találkozunk Himfy dalaiban, de fájdalommal kell megjegyeznünk, hogy gyakran a nemes eszmékkel, tartalommal szemben oly kifejezésekkel találkozunk, melyek a jó izlést, mai fogalmaink szerint sértik. Ennek oka az akkori még bárdolatlan nyelv, s az, hogy Kisfaludy a nyelvújítókhoz nem csatlakozott. De vannak a „Boldog szerelem“ dalaiban is helyek, melyek nemes egyszerűségöknél fogva megragadnak bennünket. A boldogság túlaradásában oly hangokat csal ki lantjából a költő, melyek épen azért megragadók, mert felhőtlen boldogsága érzetéből erednek. Milyen eme strophá:

A bereknek gyors kaszási
Már utolsóit vágának,
Az árnyékok óriási
Hosszúságra nyulának,
Mi ott járánk, meg-megállánk
A rét magas fűvében,
S hogy a bürön általszállánk,
A folyamnak mentében,
A folyamba tekintettünk,
És alattunk és felettünk,
És bennünk is a menny volt,
Szívünkben szent tűz lángolt.

(Vége köv.)

Névtelen bú.

Asok szenvedésből
Maradt még valami:
E szívnek bánatos,
Eltitkolt dalai.

Miről senki nem tud,
Mi csak e szív titka...
Hasztalan a dal is, —
Ez sem adja vissza.

Ez mérge a szívnek,
E névtelen bánat:
Amiből a dalnak
Csak visszhangja támad.

Ifj. Nagy György.

A négy vérmérséklet.

(Bögh E. humorisztikus felolvasásaiból.)

Uraim! Már az emberiség kezdetleges állapotában azt a felfedezést tették, hogy a fejnek eleje és hátulja, jobb és baloldala van. E négyoldalu esemény számtalan hasonlóra vezetett, mint pl. a világnak négy vége, a földnek négy eleme, az évnek négy évszaka, az államnak négy rendű állása, az embereknek négy vérmérséklete van.

Ennél aztán egy darabig megállapodtak. De midőn az emberiség lassan lassan kifejlődött, a fej is lassanként sokoldaluvá lett, és ezen sokoldalúság mindenütt a négy-szögűség rovására történt. A négy elemből hatvankettő lett és a négy vonal helyett a delejtűn harminckettőt csináltak. Országokat fedeztek fel — mint pl. Dániát — hol se tél se nyár nincs és a négy évszakot tizenkét hónapra osztották.

A lakosság sem elégedett meg a négyféle állással. A nemesség a papi hivatalhoz fordult; a papság világiassá vált; a polgárság nemesi címeket és a parasztok nemesi jószágot vásárolt — röviden a különféle állások egygyé lettek.

Mindezen négyyszerűsögből csak a négy vérmérséklet (temperamentum) tana maradt fenn s ez az, amiről tisztelt hallgatóimnak röviden beszélni akarok.

A temperamentum vagyis a lélek hajlama vagy jobban mondva a vérmérséklet négyféle: sanguinicus, cholericus, melancholicus, és phlegmaticus.

Vannak, akik azt állítják, hogy a temperamentumok száma körülbelül nyolczszázmillio; de ezt mindaddig határozottan tagadom, míg valamennyiről különleges leírást, meghatározást és bebizonyítást nem kapok.

Más véleményen levők meggyőződésére azonban szükségesnek találok megmondani, hogy a temperamentumok ép oly ritkán találhatók keveredetlenül, mint az elemek — sőt a legtöbbek temperamentuma mind a négynek vegyülete.

Nem akarok a vérmérsékletek eredetére kiterjeszkedni, mert könnyen megtörténhetnék velem is — ami

már számos szónokkal megesett — hogy tisztelt hallgatóim elaludnának; az ismeretes, külső jelenségekől látható hatásokat fogják vizsgálni.

A sanguinicus a pillanat gyermeke. Ő csak egy időt ismer s az... a jelen. A multat elfelejtette és a jövőre nem gondol, mert ráér akkor is, ha itt lesz — „addig még sok idő múlik,“ — mondja. Barátainak tanúsága szerint jó szíve van; kérhet tőle az ember amit akar: rááll mindenre csak... a matematika tanulására nem. Ha az erény és bűn szokások, úgy ő nem erényes, de nem is bűnös; mert sem szenvedélye, sem szokásai nem tartanak tizen-négy napig. Állhatatlan mindenben, csak a szerelemben állhatatos; mert mindig szerelmes s csak szerelmének tárgya változik folytonosan. Igéretét lelkiismeretesen beváltja, ha el nem felejt, vagy teljesítése nem csinál neki kellemetlenséget. Számtalanok elkezdett vállalatai, de azok melyeket bevégez, kevesek.

Pénzét sohasem olvassa meg s hogy hány óra, azt soha nem tudja, énekl a legújabb dallamokat, de a szövegből az első három sornál többet nem tud. Folytonosan leleskül és mindig pénzzavarban van. Ha valamit elbeszél sohasem hagy ki belőle semmit, de nem is tesz hozzá semmit; az ő szótárában „csinos“, annyi mint „isteni“ és „darab ideig“ helyett „örökkévalóság“-ot mond.

Titkok iránt ép úgy érdeklődik mint a szivarok iránt, de ha találkozik barátjával ép oly nehéz megtartania a titkot, mint égve hagyni a szivart.

Mivel a sanguinicus vérmérséklet mindegyik közül a legszerencsésebb, a legtöbbet ehez számítják magukat. Ide számítja egy híres physiolog a gyermekeket és ugyszólva minden fiatal leányt, a festőket, zenészeket és színészeket — röviden az összes művészeket — a comnis voyageure őket, borbélyokat, pinczéket és lakájokat, továbbá egy rakás majmot, a kutyákat kivéve a mopszot, mely melancholikus és az ölebecskét mely cholericus; ezenkívül a mőkust, a sáskát, éneklőmadarakat, lepkéket stb.

A cholericus mindenkitől megkülönböztethető a füle megetti nagy csontról. Szabályszerint beesett szemei előálló arczcsontjai, bozontos haja és szemöldei — s általában kemény nyakkendője és meredt „fatermőder“-e elárulják.

Ő született arisztikrta; ha mint szabadság barát lép fel, az mindig föllebbvalója ellenében történik; de alárendeltjénél is tiszteli a szabad akaratot, míg saját személye ellen nem vétenek s ha igen, akkor azt védelmezi bármibe kerüljön.

A cholericus sokban hasonlít a mozdony: épen úgy mint az mindig elül megy, örökké sivit, úgy mint a gőzkocsi magával rántja a sokaságot, füstöl és szikrákat hány, úgy mint a explodálhat; s ha egyszer letért utjáról, hasonlóan ahoz az... ördögé.

Ellenvetések nem tőr s senkit sem hagy maga felett zsarnokoskodni — mint feleséget vagy gazdasszonyát. Szavát megtartja, mint egy spanyol grande s személye tiszteletét úgy megőrzi akár egy porosz bureaokrta. Sem nagyon sokat se nagyon keveset nem ad — pénzéből úgy

mint a verésből. Gyűlöli a theát és a theaestélyeket, e helyett erősen iszsa a pálinkát, káromkodik és vadász.

Rendesen magas hangon beszél. Ha zeneértő, bassust énekel s a zongorával úgy bánik mint a kovács üllőjével; a janicsárzenét feltétlenül a trillák elé teszi. — A cholericusokhoz számítják a törököket, spanyolokat és korzikaiakat; valamennyi veszekedőt, az állam szolgáltatásban levőket ép úgy mint az erdőben vagy uton élőket; az orvosokat és hóhérokat, beteg és fogoly ápolókat. Hirlapokat irt és publicistákat, valamennyi ragadozót az orosz-lántól a tüskés disznóig végre a bakkecskéket pulykát, darázst sab. sab.

(Vége köv.)

Válasz a „Nyílt levél“-re.

Erődi Dániel az e lapok tisztelt szerkesztőjéhez intézett nyílt levelében, tehát közvetve kérdéseket intéz hozzám, melyekre a következőkben van szerencsém röviden válaszolni.

Ismertetésemben elmondott állításaimat, tehát köztük az Erődi által hivatoltakat is, hogy t. i. hazafias költeményei, Göthe-fordításai nem sikerültek, most is fenntartom, s azokat tehetségem szerint okadatolni törekszem bár nem-mint tán Erődi várja — apró részletekig menve, a strófáknak elemi szabályok szerint való izenkénti szétzedésével; mert az ily kritikai eljárás, szerintem, céljára ép oly meddő, mint a pályakérdések kitűzése arra nézve, hogy nagy költőket teremtsünk a semmiből.

Ismertetésemben hazafias költeményei közül különösen megneveztem egyet, s azt mondtam, hogy az Vörösmarty Honszeretetének reprodukálása. Igen az. S azt nem épen abból merítettem, hogy mind a két költemény ugyanazon mondattal kezdődik, amin, valamint más, úgy én sem ütődhettem meg; de abból, hogy az eszme mindkét költeményben ugyanaz, a két költemény egyes versszakainak tartalma, gondolatai egymással sokszor vagy gyakran érülköznek, a honszeretet s az ahhoz fűzött ötletek lényegökben egyenlő módon tárgyalatnak le, pár oda nem tartozó versszak kivételével s a befejezés változtával, és azzal a különbséggel, hogy míg az egyikben hatalmas, a tárggyal bármi tudó kézzel, jellemzetes nyelvel van megörökítve a honszeretet, addig a másikban gyarlóbb kézzel, halványabb nyelvezettel van ugyanaz kifejezve. — Mondám továbbá, hogy ellapított. Az, mert az ötödik versszakot minden veszedelem nélkül ki lehetett volna belőle hagyni, és mert a tiz, hat sorsos strófa tartalmát tömörebben el lehetett volna mondani.

S így nyilatkoztam többi hazafias költeményeiről is, elítélni s bizonyos kifejezéssel viszonzlagos becsüket is megtagadni merészeltem. Okomnak kellett rá lenni. Hazafias költeményekben is keressük az aesthetikai értéket, s ha ez nincs meg a kellő mértékben, a hiányt fedeznie kell más valaminek, az eredetiségnek. S épen az eredetiségben oly szegény a mi, e gerte-ü költészetünk ma. Vörösmarty, e legteremtőbb erejű költőnk, e valódi lángelme volt az, ki a haza, a honszeretet eszméjét legelőször pendité

meg egész mivoltába, teljes magasztos fenségében, ki ha nagy alkotásaiban jobbra megbukott is, de művei közül hazafias darabjaival mindenha egész a jelen időig hatást gyakorolt. A szót, melyet ő egykor kimondott, a nemzet ajkáról vette, a mit ő érzett, az egész nemzet s valamint akkor érzé, úgy érzi ma is, s érezni fogja mindaddig, míg a költője által felállított két alternatíva közül az utolsó be nem következik. S talán épen az általánossá vált érzés oka annak, hogy e nagy lángeme a központ, a honnann aránylag nem fölös számú kivétellel, összes hazafias költészetünk kiindul és a hová visszatér. Utón-utfélen az általa forgalomba hozott eszmék variáltnak, vagy gyöngye lyrai sóhajok, vagy lázas dithyrambok alakjában, itt-ott némi, de nem kívánatos eredetiség mázával. S ezek között bizony az Erődi hazafias költészete nem kivétel, sőt ezek között, ezek alá rendeli őt a kifejezésbeni elmosódottság, hatálytalanság. Ő benne sincs meg — még eddig legalább — a kellő megüledettség, hígadság, hogy bár csak egy alkotásának is abszolút becsét adni tudhasson, nincs meg az eredetiség, mely ama hiányt részben feledtetné s nincs meg a nyelv oly mérvű hatalma, mely, ha csak a kifejezésekben, fordulatokban való eredetiségre is képesíthetné. Mindezek egyike vagy másika nélkül pedig csak színtelen dolgokat, közhelyi ismétléseket kapunk, melyeket ha ma olvastunk, holnapra elfelejtünk. Kérdezi Erődi, hogy mire vonatkoztassa amaz állítást, hogy hazafias költeményei mind e fajta ismeretes költeményeinkből táplálkoznak? a hangulatra, a gondolatokra vagy a kifejezésekre vonatkozólag-e? — Nos hát — a fentiek szerint — mind a hangulatra, mind a gondolatokra, s néhol a kifejezésekre vonatkozólag is. Saját hangulat csak is a tárgy eredeti felfogása mellett képzelhető; ugyanez áll a gondolatokra nézve: a kifejezéseket illetőleg pedig valami sajátost én sehol sem fedeztem fel a kötetben, de annál inkább ilyeneket: ész és elszánt akarát, sikert arat, az elfásult nemzedék szívében nem törhet át, él az igaz isten, ehon egy nagy temető, sziget valánk a tenger közepett stb. Egy költeményében, egy versszakba beleszővi a Petőfi fél-allegorikus ledőltszobrát, egy másikban arra biztatja a nemzetet, hogy ne kössön mással, csak egyedül Istennel szövetséget (ez egyébiránt kelméi vonás) egy harmadikban pedig (Széchenyi sirjánál) ismét reproductiót követ el.*) De hosszas fárasztó lenne a részletezés, s én úgy gondolom elég az újmutatás arra nézve, hogy valaki — ha netán érdeklődik — az általam mondottak igazságáról meggyőződjenek.

Áttérve a másik két kérdésre, az ezekre okot adó két állításom közül az egyikről, arról t. i. hogy Erődi bölcsekedő költeményei időtlenek, — ki kell jelentenem, hogy az sajnálatra méltó tévedés folytán került bírálatomba s a tévedés tudomására jutván, épen informálni akartam a Délibáb tisztelt szerkesztőségét e tárgyra vonatkozólag, midőn Erődi nyílt leveléről értesültem. Hallgattam tehát és fentartottam a helyet a helyreigazításra adandó válaszómban. Az e helyütt Erődire vonatkozó passus különben ez: „... hazafias költeményeit már

*) Lásd Arany J. Széchenyi emlékezete.

elíteltük s egyéb említésre méltó oldala nincs. Valóban nincs Hiszen bölcsekedő versei jóformán nincsenek is Erődinek s ha annak nevezhető a „Gondolatok“ s „Évvégén“ cz. költemények, ezekkel szemben az időtlen (unrei) szó csak is a kifejezésekre vonatkozólag lett volna egy pár helyen használható

A mi pedig a fordításokat illeti, azokra most is csak azt mondom, a mit ismertetésemben, hogy mindaddig nincs értelme valamely idegen költemény nyilvánosság elé bocsátásának, míg műbecse a netán már meglevőkét túl nem haladja. S az Erődiéi túl nem haladják a Szász Károly fordításait. Nem mondtam s nem mondom, hogy rossz, sőt egy-egy részletnek, mint az „Erdei rózsza“ üde zománcu refrainjének sikerült voltát el is ismerem; de hogy e fordítások, s köztük különösen Mignon azon a színvonalon állanak, a melyen azokat Erődi állani hiszi vagy hinni látszik, — azt kétségbe kell vonnom. E tekintetben maga a szerző tárgyilagos bíró nem lehet, és — bocsánat! — de Erődi Dániel Szász Károlynál a nyelv hitebb ecsetével festeni nem tud.

S ezzel a kívánt fölvilágosításokat megadottaknak, a hiányosnak talált ismertetést kiegészítettnek vélem. Lehet, hogy egyben-másban csalódom; de egy bizonyos, az, hogy mind ismertetésem, mind e sorok írásánál az őszinteség és tárgyilagosság vezetett.

Igmándi József.

EGY SIR.

Elbeszélés Godin után.

W. . . . Emiltől.

(Folytatás.)

Gondolatokba merülten bolintott fejével. „Ám legyen Menjünk a kertbe, ott hűvös van, és miután titoktartás épen nem korlátoz, elbeszélem az egész eseményt. Hiszen ha nem beszélném most mindjárt el, tudom ön a kastélyban kérdezős ködni fog utána; ott pedig nem igen szeretik, ha az elmúlt eseményeket felújítják.“

A kertben egy lugasban letelepedtünk, honnan a kilátás a falu közepén levő kutra nyílt. Szorosan az ut mellett, mely a magaslat körül az erdő párkányához vezetett, áll a vendéglő, a kis helység legcsinosabb háza. „Látja ön, ott alant a vendéglőben“ — folytatta a lelkész és oda mutatott — „kezdődött a történet, annak már huszonöt éve. Nem sokkal e történet előtt neveztek ki engem e helyre; mily iszonyu unalmasnak találtam akkor e fészket. Sokat beszélnek egy kathólikus pap felette jó életéről. Oh, mennyire csalódnak a balgák! A kik így irnak és beszélnek, jönnének csak pár évre egy ilyen elhagyott szegény faluba. Most jó állapotban van ugyan a ház — úgy a hogy — akkor azonban csak úgy düledezett, a szél szinte elfutta; az élelem nyomoru volt a szó teljes értelmében, a társulás pedig pláne lehetetlen. Falun borbély, korcsmáros és paraszt mind egy categoria; az uraságtól pedig, kimondom őszintén: anaköggye tartott vissza. E történet idejében csak az öreg földesur lakott a kastélyban; a jelenlegi uraság

télen át Olaszországban tartózkodott és noha már a kora tavasz is mutatkozott, szó sem volt a hazajövetelről. Szombat este volt, szép májusi est, más napra predicatiomat készítém. Csakhamar lódobogást és kocsizörgést hallék, mint a milyen az uri fogatok zöreje.

Felnézek és legnagyobb bámulatomra egy előkelő, pompás uri fogatot láttam, nagyon idegenszerűt, olyant, a milyen itt még nem fordult meg. Négy pompás ló volt belefogva, melyek lépésben haladtak és így időm volt a benne ülőket szemügyre venni. A fedél le volt bocsátva, egy esinos pár ült a hátsó ülésen. Nem láthattam a férfi arcát, mert a tul oldalra volt fordítva; annyit kivehettem, hogy derék magas testalkatu, de annál jobban láthattam szomszédnöjét. Szép fiatal arc, melyre világos szőke fürtök bocsátkoztak le, mélabús egykedvű tekintettel nézett maga elé, mintha mitsem törődne a világgal. A kocsit a vendéglő előtt állott meg és már előbbi vontatott menéséből lehetett következtetni, hogy valami baja esett; alig hogy megállott, a korcsmáros és kocsis nézték, tapogatták a kereket, az utasok pedig kiszálltak és bementek a korcsmába. Egy bérruhás inas, a ki a hátsó bakon ült, a bőröndöket csatolta le és a kocsit a kerékgyártóhoz vonszolták. „Bizony — gondolám — aligha fogtok nagy kényelmet találni e korcsmában,” és ismét predicatiomhoz fogtam. — Pár órával azután — már régen vacsoráltam és épen lefeküdni készültem — csengetnek a plébánián és nagy rémületen berohan a cselédem, mondván, hogy sietve menjek a kastélyba, mert az öreg földes urat szélhűdés érte, künn vár rám a szolgál a vadászkoocsival.

Kimentem, hogy a kastélyból jött szolgálal beszéljek, de ő aközben a korcsmába sietett a borbély után; hajadonfővel futottam oda nagy ijedtségemben, hogy bővebb részletekről értesüljek a borbélyt nem találták ott; míg keresték, én a vendéglőssel és a kastélyból jött szolgálal beszélgettem. A vendégszoba nyitott ablakán át, mely mellett mi állottunk, heves szívódó hangokat hallottunk, hol gyengébben, hol erősebben, alig egy perczig tartott, azután egy ablakot hevesen becsaptak; mire szoroson mellettem ezeket hallottam: „No már ismét veszekednek!” Körülnézek és az idegen komornokot láttam a félszer előtt állani, kit előbb nem vettem észre. Miután eszem ekkor egészen másfelé járt, mindezekre nagy sulyt nem fektettem, mintegy fél füllel hallgattam és csak később jutottak a hallottak megint eszembe. Ezalatt előjött a borbély; sietve visszamentünk a paplakba, hol a sekrestyés már mindent eligazított, és elindultunk.

Az öreg urat — fájdalom — a legkétségesb állapotban találtuk; a pár órával később jött orvos sem tudott enyhíteni baján és azonnal vissza is ment a városba. Virradat felé a derék jó földesurnak már befogtam a szemét, fealdván neki az utolsó szent kenetet, miről az öreg már mitsem tudott. Tanácskoztunk a jószágigazgatóval a további tendők felől, mialatt ismét fuldokolva érkezik egy szolgál, kit a faluból a korcsmáros küldött a végből, hogy az orvost, esetleg legalább a borbélyt sietve küldjük a korcsmába, mert az idegen kisasszony hirtelen halálosan beteg lett. Miután e gyászos házban többé reám szükség

nem volt, azonnal én is visszamentem a borbélylyal a korcsmába

Itt mindenkit talpon és nagy zavarban találtunk; az idegen kisasszony épen e perczben hunyt el. Ezen második szerencsétlenség engem főitte megrendített. Azon hiszemben, hogy talán valamiben hasznos lehetek, főképp pedig hogy a borbély nyilatkozatát halljam, kit a vendéglős azonnal a vendégszobába vezetett, ott maradtam.

Néhány pillanat mulva lejött a borbély vállvonitva mondván: „A segély elkésett, szivgörcs következtében rögtön halál állott be.” Beküldém névjegyem az idegen urhoz, kérdvén, nem lehetek-e valamiben szolgálatára? Elutasítólag köszönte meg. Teljesen kimerülve ezen éj fáradalmi által, hazamentem. Másnap déltájban az idegen ur meglátogatott. Mr. Walton néven mutatta be magát és nem volt angol, mint mi gondoltuk, hanem Irlandból való és az elhunytal egyetemben katolikus vallásu. Leplezetlen fájdalomra iránt nagy részvéttel voltam; bármilyen tartózkodó vala is, szép arcának vonásai a kétségbeesett fájdalmat elárulták. A hogy én kivettem, lehetett 30 éves. Modora és beszéde előkelő volt. Kérdezte, hogy nővérenek eltemetése másnap reggel eszközölhető-e, mivel családi ügyben lehetőleg mihamarabb el kell utaznia. Előmutatott irományai és a halotti bizonyítvány a legjobb rendben volt, én tehát késznek nyilatkoztam kívánságának eleget tenni. A szertartás tartalma alatt Mr. Walton a legmélyebb bánatot és keservet tanusította. A szép fiatal gyermek ugy feküdt ott, mint egy tavaszi virág, melyet a vihar tört le; noha a halál angyala vette körül, mégis oly fris és virágos színt mutatott. Ezen nap kijutott hivatalos kötelességből, mert délután meg a kastélyba kellett mennem, a hol senkinek sem volt a feje helyén, mivel a rokonok közül még senki sem érkezett meg, és már a következő napon kellett volna a temetési szertartásnak történni, melyen az egész vidék részt vett.

Walton ur közvetlenül nővére temetése után, elutazott. Jelentékeny összeget hagyott az itteni szegények javára, kikötvén — mit én megígértem — hogy Emmy sirja jó karban tartassék. Az öreg ur itt kissé szünetelt, mialatt elmerengve törülgeté szemüvegét. Kis szünet után kérdém: „De talán nem maradt ennyiben?” „Oh nem, korántsem!” mondá fejcsóválva. Nemsokára a haláleset után — körülbelöl mintegy 14 napra — a korcsmáros feljött ide a paplakba. Elváltozott arcza és a titokszerű viselet, továbbá, hogy négy szemközt kívánt velem beszélni, mindjárt feltűnt nekem, távolról sem sejtém azonban azt, mit mondandó volt. Ugyanaz nap — beszélé — udvarán sepertek. Kis leánya ott játszadozott a csillámló porcellán és üvegdarabokkal. Egyszerre kétségbeesetten rohan be atyjához, mondván, hogy kis macskája egy darabocskára üveget megnyalt, és attól megdőglött. Ez nagyon feltűnt a korcsmárosnak és rögtön oda ment a gyermekkel, a ki egy üvegpohár alsó részét mutatta meg, melynek fenekén valami cukoroldat volt még látható.

(Folyt. köv.)

Levelek egy szép lányhoz.

XXIV.

.... *junius 2. 187...*

Egyszer, ha jól emlékszem, nagyon kérdezőködött ön az Elemér szívügyeiről; akkor nem akartam rá feleletet adni, mert azt hittem, hogy... önt szereti s a lányoknak nem jó az ilyeneket elárulni, nagyon elbizzák magukat s lehet, hogy a férfit, akit talán a titkok ködébe burkolva megszerettek volna, így kevésbe veszik. Akárhány példát tudnék rá mondani.

S van is a dologban valami; minél bizonytalanabb valaminek az elnyerése, annál inkább iparkodunk utána s annál édesebb küzdésünk jutalma; míg, ha könnyen, talán reményenfelüli gyorsasággal, jutunk birtokába vagy birásának tudatába: nagyban s nem ritkán egészen elveszti az előttünk érdekét.

Ezzel mindenki így van; mi is így vagyunk. Az a nő (hanem ezt csak önnek sugom meg!), kinek érdeklődéséről vagy pláne szerelméről csakhamar meggyőződünk, sokkal kevésbé biztosíthatja magának érzelmeinket, mint egy másik, aki talán sok tekintetben hátrább áll emennél, de aki nehezen nyújt valamire reményt, szóval jobban tartja magát.

Igaz, hogy ennek a magatartásnak is meg kell akkor szünnie, ha az illetővel semmi komolyabb szándékunk nincsen; mert a titkozatosság e határon túl is rendszerint nevetséges és kárhözvontos mint olyan, mely egy szívvel csak játszani akar vagy azt szeszélyének áldozza fel, egyáltalában elítélendő. Ezért ítélem el én önt és ítélem el ma is Ernő iránti magatartásaért, melynek — mint meggyőződött már — szegény alig hogy áldozata nem lett.

De hagyjuk ezt; hiszen én önnek most Elemérről akarok tulajdonképen beszélni s nem egyebekről.

Nos, hallja hát: Elemér szerelmes. Szórol szóra így van, ő maga mondá ezt nekem s én magam is meggyőződtem róla. Választottja egy fiatal 16 éves szőke leány, igen csinos s ami fő: ritka

házi nő. Mindent ő csinál a háznál, a mamuskáját semmihez se engedi nyulni, legfelebb olyan dolgokhoz, melyekben még nem eléggé járatos.

Ismerem én is és mondhatom róla, hogy éppen olyan, aminőnek a férjhezmenendő lányoknak lennie kell, öbenne valóban egyesülni fog Petrarca e nevezetes mondása:

Tre dolci nomi hà in te raccolti :
Madre, figliuola e sposa

Ami magyarul annyit tesz, hogy a nőben egyesülnie kell a lánynak, menyasszonynak és anyának; és öbenne egyesülni is fog.

Képzelteri, minő boldog most ez az Elemér; mert, nehogy kifelejtsem: viszontszerettetik. Nem az a szótalan ember most, aki eddig volt! Most beszélne vele, azt himné, kieserélték. Csupa öröm, csupa vidámság, szellem és humor az egész ember! Lássa, hogy megváltoztatja az embert, az a boldog szerelem! Csodálatos egy hatalom! Kivánom, hogy ön is érezze egyszer e hatalmat. Ami ugyan aligha fog megtörténni az eddigiekből ítélve. De hát mire is annak a szerelem boldogsága, aki amugy is boldog tud lenni?

Most már megmondom, miért igyekeztem én önöket Elemérral összehozni. Szerettem volna, ha Elemér hatással lett volna önre, ön pedig reá, szóval . . . hiszen tudja, nó!

Hanem most már mindegy, nagyon jól van, ahogy van; önök együtt ugysem lettek volna boldogok.

Ez is egy példa rá, hogy a szerelmet erőszakolni nem lehet; hagyjuk a maga útjára

XXV.

.... *junius 19. 187...*

Tehát nem azt szereti, akit gondoltam? No, akkor visszavonom ama szavaimat, akkor semmit se szólok

De hát kit szeret akkor? Hiszen azzal beszéltek legtöbbet önről. Lám, csak igaz az, hogy nem jó a világ számára hajtani. Nem is hajtok többet; ez volt az első és utolsó eset. Ugy jár, aki a

világ után indul, mint a világtalan, akit vak vezet

Hanem, Evelin! Ha valóban nem azt szereti, akit én gondoltam: akkor, akkor... Furesa sejtelveim kezdenek lenni! Az a folytonos és egyre sürűbb kérdezősködés Ernő után, az a nefelejes-csokor

De ne tréfáljunk. A nefelejescsokorról jut eszembe az Ernő köszönete, melyet ezennel van szerencsém nevében átadni; s minthogy azt állítja, hogy joga van hozzá — amit én ugyan kereken tagadok — tehát ime néhány sor egyik előbbi leveléből:

„ . . . mert most már teljesen jól érzem magamat. A szabadban kevesebbet barangolok mint ezelőtt, annál többet vagyok azonban itthon és a társaságokban.

Itthon kedves nagynéném s különösen a kis Irma gyöngédsége, vidámsága tart lebilincselve s ha nem tartanék attól, hogy ismét szerelmesnek gondolsz, hozzá tenném, hogy elbűvölve. Valóban édesem, ennyi odaadást és szeretetet még soha életemben se tapasztaltam; és — bámulj! — lelkem fogékony e melegségre, fogékony! Pedig ezelőtt csak pár héttel is olyan kiállhatatlan, egykedvű voltam, hogy most, ha rá gondolok is, visszaborzadok tőle. S a kis Irma azért nem hidegült el tőlem s mint most, akkor is éppen oly odaadással esüggött minden legkisebb vágyamon Oh, ha előbb találkozom e szeretettel! . . .

A társaságokban én viszem a vezérszerepet. Ha játék kell, én vagyok az első, aki elkezd; ha tréfa kell, én vagyok az első, aki a legbolondabb dolgokat viszi véghez

— — — — —
 szóval sajtáságos változáson mentem keresztül . . .

Talán el se hiszed, ha mondom, hogy még életelveim is megváltoztak. Most már légy nyugodt, ember lesz belőlem!

— — — — —
 Néha azonban mégis visszazökkenek a régi állapotba; gondolkodom az élet céljáról, a boldogságról s úgy találok, hogy mégis hiányzik nekem valami, mi megelégedésemet teljessé tenné. S ilyenkor erőt vesz rajtam ifjuságom; úgy érzem, mintha valami megint amaz örvény felé csalogatna, melyből már egyszer szerencsésen kimenekültem, hogy ismét beleszédítsen . . . Oh beh szeretném, ha

ilyenkor velem lennél s felráznád merengő lelke-met! Nagyon érzem ilyenkor hiányodat s ez lesz az oka, ha e kedves kört mielőbb itt hagyom.

Tudom, hogy már sokkal erősebb a lelkem, mint eddig volt; de még mindig nem oly erős, hogy a te támasztásodra ne lenne szüksége. Te jobban ellene tudsz állni a veszélynek s ha kell, jobban ki tudod kerülni; én még most sem vagyok ott s talán sohasem is leszek, hol egy férfinak lennie kell . . .

. Azt mondja valahol Castelar, hogy ifjkorunkban szükségünk van egy nőre, kit forrón és tisztán szeressünk, hogy el ne vesz-szünk. Ezek a szavak gyakrabban megfordulnak agyamban, mint magam is hinném és akarnám és . . . (ugye, milyen balga vagyok?) gondolkozom felettök mert én, barátom, szeretni akarok, szeretni egy oly lényt, ki engem is szeressen tisztán, forrón mint én őt. Bármit gondolj is, én azt tartom, hogy boldogságunk addig sohasem egész, sohasem teljes, míg nem szeretünk és nem szeret-tetünk“ . . .

Nos, azt hiszem, elegettettem ohajának vagyis j o g o s követelésének!

Tanulhat e sorokból, ha akar és ha csakugyan szeret . . .

Üdvözetemet!

H I R E K

az irodalom, művészet és közművelődés teréről.

○ **Külföld** czimvel irodalmi havi folyóiratot indítottak Moller Ede és Ujvári Béla, melynek célja a külföld időszaki irodalmát folytonos örfigyelemmel kíséreni, s termékeivel a magyar közönséget megismertetni, még pedig ugy a szépirodalmi, mint a tudományos téren. Hálás, de nehéz feladat ez, igazán méltó az olvasóközönség tömeges anyagi pártolására. Hasznát nem szükséges bővebben fejtegetnünk; elég legyen annyit mondanunk, hogy a nálunk hatszor-nyolczszor számosabb, miveltebb, gazdagabb német nemzet sem tartja méltóságán alólinak, hogy más, akár kisebb népek irodalmával megismerkedjék, sőt egyenesen szükségesnek tartja azt; mennyivel inkább kell tehát a szellemi érintkezésre törekednünk nekünk magyaroknak kiknek irodalma még mai napság sem szabadult föl minden tekintetben más nemzetek gazdagabb irodalmának szükség-szerű gyámsága alól. S ily érzelemben, szellemi közvetítő a „Külföld“, mely mindazok baján segít, kiknek sem idejük, sem alkalmok arra, hogy valamely általok kedvelt idegen nemzet irodalmával megismerkedjenek; ugy hogy ismeretök annak napokénti fejlődésével lépést tartson. — Mi részünkről különösen a női olvasó közönség figyelmét

hívjuk fel a jelen vállalatra. Nem regény, az igaz, de többet lehet tanulni belőle mint az oly annyira kapós Rocambole-okból. s az izlést jobban lehet rajta csiszolni. Nézetünk szerint egy művelt nő (tágabb értelemben használva a művelt szót) — encyclopaedicus folyóiratokban, teszem a Bndapesti Szemlében is talál, a regényrovaton kívül is, gyönyörködtető olvasmányt. Egy-egy aesthetikai czikk, irodalomtörténeti rajz, vagy egy érdekes könyv ismertetése stb. sokkal vonzóbb kell hogy legyen egy művelt nőre nézve mint akár egy sereg Rab Ráby, melyet zagyva latin-magyar nyelvezete miatt úgy sem élvezhet igazán; és sokkal hasznosabb, mint a női és anyai kötelességekről elmélkedő könyvek, melyek sohasem teszik őt valódi jó nővé, anyává. — **S e z é r t** ajánljuk a „D é l i b á b” t. olvasónőinek a Külföldet, mint a mely irodalommal a külföld irodalmának ismeretésevel fog foglalkozni. Ára egy évre 5 frt. — Ennyit az ajánlást illetőleg. Magára a vállalatra nézve pedig megjegyezzük, hogy egy havonként megjelenő folyó iratnál szórásalhasogatásig megkívánhatjuk a nyelvezetbeli gondosságot. A magyartalanságokat mellőzve, például ezen kitétel: „az orosz politika vontató kötelébe fogott szász eredetű királyok” — tökéletesen correct; s mi mégis az Egyetértésben (vagy még ott sem) szerelnők látni inkább, mint irodalom történeti czikkben. Aztán mi szépség van az ilyenekben: Angyal Dávid dr., Erődi Béla dr., Fialowszky Lajos dr. stb. — e helyett dr. Angyal Dávidnak stb? Vajon szebb hangzásu s szabatosabb-e ez: szépen kiegészíti Hunfalvy János dr művét, — mint ez: szépen kiegészíti dr H. János művét? — Bizonyára nem.

Kapcsolatban a külfölddel, egy másik, szintén uttörő mert a maga nemében első magyar vállalatra is figyelmeztetjük a „D é l i b á b” olvasó közönségét. A **Képzőművészeti Szemle** ez, mely szintén havonként egyszer jelen meg, Prém József szerkesztése alatt. Ügyesen összeállított első füzetének, jobban mondva: számának tartalmában olvasható egy érdekes (bár nyul farknyi) mutatvány Greguss Agostnak Shakespeare-ről írott művéből; aztán Angalo Mihály költeménye az „Alvó szobor” Szász K. fordításában; Huszár Adolf röviden de jól írt életrajza Prém József tollából, — s egyebeket mellőzve, egy élénk „művészeti levél”, Makart: V. Károly bevonulása Antwerpenbe cz. festményéről. Keleti Gusztávtól, — A „füzet” vékonyabb, mint a fentebbi vállalaté, s így ára is csekélyebb. Egész évre csak 4 frt.

A szépirodalmi gyorsíró (szerkeszti Vele Antal Budapest. Bástyá utca 14. sz.) első száma megjelent következő tartalommal: Olvasóinkhoz (Kele Antal) Markovits Iván (K. A.) Petőfi (Cs. P.) Párisi levél (Fleischaker Mór) Gyorsírás női körökben, (Király Gyula.) A Vesuv kitörése (S.) Tárca. Hírek. Különfélék. Rebuszok. Szerkesztő üzenet. Megjelenik minden hó 1-ső és 15-én előfizetési ára egész évre 3 frt. félévre 1 frt. 50 kr.

Béla futása, hősköltemény XV énekben, írta dr. Szabó Dávid, megjelent és Aigner Lajos (Budapest) bizományában kapható. A derék kötet kiállítása a sárospataki nyomda becsületére válik. Ara 2 frt. A mű bírálására alkalmmilag rátérünk, addig is üdvözöljük érte érdemes szerzőjét.

— **Világtörténet** „a legrégebb időktől korunkfg” czimű, Sebestyén Gyula által irt nagy, füzetes irodalmi vállalat 2-ik füzete is napvilágott látott a Weismann Testvérek budapesti czég kiadásában. Ezt „Khufu s Khefren királyok pyramisa a Nilus kiadásának idején” továbbá „Az ember fajok főbb típusai” czimű igen szép fametszetek díszítik. Egyes füzet ára 30 kr.

Zsedényi Ede

† 1879. febr. 20.

Ghyczy Kálmán, a magyar országgyűlés elnöke a tegnapi (febr. 20.) ülésen szomorú kötelességet teljesített midőn bejelenté, hogy Zsedényi Ede, a magyar parlamentarismus és protestantismus egyik leghatalmasabb bajnoka: Zsedényi Ede — nincs többé.

E hír valamint a házban, vagy a hazában is általános részvétet és fájdalmat keltett.

Alig volt még korszak, melyben a hazának nagyobb szüksége lett volna a kipróbált hazafiakra — mint épen napjainkban. Zsedényi elvesztését a mai körülményeink között százszorosan fájlatjuk.

Tisztelte e catoi férfit nemzet és király egyaránt. Áldás emlékére!

Zsedényi Ede született 1805. márczius 18-án Lőcsén, evangélikus szüléktől. A Pfannschmied nevet viselte akkor, melyet csak később változtatott Zsedényire. Tanulmányait Lőcsén kezdte az evangélikus gymnasiumban, a syntaxist és rhetoriákat a debreczeni kollegiumban, a jogot a pozsonyi katholikus jogakadémián végezte. Tanulmányai befejezte után Detrich Miklós, b. harmegyei főjegyzőhöz ment patváriára. Ekkor Tisza Lajos, a miniszterelnök atyja, volt Biharmegye alispánja.

A hivatalnoki pályára 1829-ben lépett. Szepességben tiszti ügyész lett, 1831-ben kiküldték a cholera rémülete által felizgatott határszéli nép lecsendesítésére.

Szepesmegye 1833-ban a kiváló tehetségű 28 éves fiatal embert megválasztotta követnek a konzervatív pártban foglalt helyet. stb. stb.

Majd a Landesgericht által 4 havi fogságra ítéltetett.

Az Oberlandesgericát még sulyosbitotta ítéletét nyolcz havi fogságra, megfosztotta Zsedényit a nemesség-től, az udvari tanácsosi czimről és nyugdíjától.

Zsedényi meg is kezdte a fogság szenvedését a kassai börtönben, de a fejedelem hallgatott a jogszavára. 1860. május 15-iki kéziratával visszavonta az 1859-iki pátenst és visszaadta Zsedényinek a szabadságot.

A tiszai egyházi kerület felügyelővé választotta.

Az 1860. május 15-iki kézirat az alkotmányos aera hajnalát jelezte. Az oktoberi diploma után Zsedényi udvari tanácsosnak neveztetett ki b. Vay Miklós udvari kancellár mellé, de midőn Vay lemondott és gróf Forgách állítatott a kancellária élére, Zsedényi is lemondott hivataláról.

Az 186⁵/₆-iki országgyűlésen Zsedényi a szepesszombati kerületet képviselte, nem csatlakozott a szélsőjobbhoz, hanem teljes lélekkel, minden hatsógondolat nélkül Deák Ferencz zászlaja alá esküdött.

És hogy az alkotmányos korszak alatt mily kiváló szerepet játszott alkotmányos életünkben, hogy mily tekintélyvel birt pénzügyi kérdésekben, hogy ő a pénzügyi bizottság elnöke, mily Sparmeisterre volt az országnak az sokkal ismertebb, semhogy azt e biográfiai vázlatban részletesebben kellene ismertetnünk.

Különfélék.

— **A debreczeni nők** tegnapi táncvigalma a helybeli „Korona“ szálloda termeiben fényesen sikerült. A Debreczenből és a Vidékről meghívott gentlemanek udvarias előzékenységgel siettek a parquette, melyen ezuttal a „nőuralom“ ütötte föl diszes tronját. Szeretreméltó és kedves uralkodás volt ez. A szemérmes leánykák helyen most szakállas arcok szerénykedtek. A szende pirulás szerepére ezuttal a frakknak kellett vállalkoznia. Midőn a női olymp Junója, a szeretetre méltó nyájasságban mindenkit fölülmuló lady patronesse: Bethlen-Mikó Róza grófnő 8 óra után kiadta a napi parancsot s Oláh Józsi azt egy bájos keringő hangjaival tudomására hozta a feszült várakozásban hevülő hölgseregnek, megkezdődött a megfordított szabin nő rablás... a táncvigalmak poezise: a Damenwahl! Hogy történt-e részrehajlás, arról tilt szólni a discretió. De hogy alig volt férfi, ki szívesen nem raboltatta el magát, arról kezeskedhetünk. A diszes vendégkoszorut Nagyváradról és Vidékről számosan gyarapították. Az első négyest vagy 60 pár tánczolta. Különösen sikerült a gyönyörű füzértáncz, melyet a parquette egy jeles sportsmanje: Ferenczy Lajos rendezett. A táncvigalom hajnalig tartott és a válás keserveit az átélt bál örömmel kedves emlékei édesíték meg.

Dr. Bódogh Albert Hajdu-Böszörmény város országgyűlési képviselője — tegnapelőtt tartotta H.-Böszörményben programbeszédét; a debreczeni függetlenségi párt küldöttségileg küldte meg üdvözlését, és Margittai Dezsőt ott felléptetni senkinek szándékában sincs.

Ifj. Száky J. föléptét hirdetik mára aranyárga színházi falragaszok. Azt mondják, hogy az ezen színlapon látható, fekete diszmagyar zekébe szemérmesen öltöztetett krinolinostrombitás angyal a nőnemhez tartozik és hogy az a még ifju erőben pezsdülő öreg ur régi kebel bálványának hűn talált arczképe, melynek eredetijét az öreg ur csakis ezuttal engedte át lemásolás végett magán levéltárából. Mi részünkről ohajtjuk, hogy arózsák, melyeket ezen angyali ideal egyik markából oly bőkezűleg hullat csupa ezüst tallérokka válván, majdan föltaláltassanak ma este a színházi pénztárban a zárlat alkalmával.

— **A polgári kör** a korona vendéglőben holnap, szombaton tarja második táncvigalmát, mely valószínűleg szintoly jól sikerülend, mint az első.

— **Ellinger József** tegnap este a Zsidónőben vendégszerepelt először s örömmel tapasztaltuk, hogy

fővárosi operánk e derék veteránja még mindig föl van ruházva mindazon kellékekkel, melyek őt eddigi művészi pályáján oly jelessé és elismertté tették. Éneke és játéka egyaránt mesteri volt. Melegen üdvözöljük őt színpadunkon. Különben a tegnapi jeles szereplésén kívül még kétszer fog városunkban fellépni, — úgy mint szombaton a „Bánkbán“-ban és a jövő szerdán „Fauszt“-ban.

— **Foltényiné-Szabó Amália** asszony febr. 18-iki jutalomjátéka valódi ünnepélylyé alakult át azon ovatiók által, melyekkel számos tisztelőinek gyöngédsége a jutalmazottat mintegy elárasztotta. Színpadra került a dr. Pallay fordította „Márton apó és a jogászok“ című Cormon és Grangé által irt szindarab. Foltényinének a II-ik felvonásban volt első jelenése. Alig lépett ki a színpadra, ügyesen irányzott dobással egy gyönyörű kúpidomulag élővirágokból kötött és fehér selyem szalagon ajánlással ellátott bokréta hullott lábaihoz. A derék színművésznő kellemesen meglepetve nyult utána s a lelkesen éljenző közönség előtt meghajtva magát, köszöné meg a figyelmet; — De ugyanekkor meg már a színpadi menyezetről szállott alá baljára egy nagy babérkoszoru, közepén gyöngyökkel kivart, selyemre nyomtatott diszes színlappal, alig hogy ezért köszönetét nyilvánítá a jutalmazott s megfordult, előtte már ott állott Mészáros Ilka szintársulatunk egyik kedvelt ifju tagja őt üdvözölve és parnán tartva eléje egy másik élő virágokból készült pompás koszorut, melynek közepén ékes kis szekrény állott, 100 drb. ezüst forintnyi tartalommal. Ezen koszoruról igen szép kék selyem szalag hullott alá, melyen olvasható volt: Foltényiné Szabó Amália asszonynak emlékül. 1879 febr. 18. jutalomjátéka alkalmából debreczeni tisztelői.

— **Bacsó Péter** helybeli köz- és váltó ügyvéd a következő köriratot küldte szét:

Van szerencsém tudomására hozni, hogy ügyvédi irodámat (főpiacz 1759. sz. a., Andaházi Szilágyi-intézet) megnyitottam.

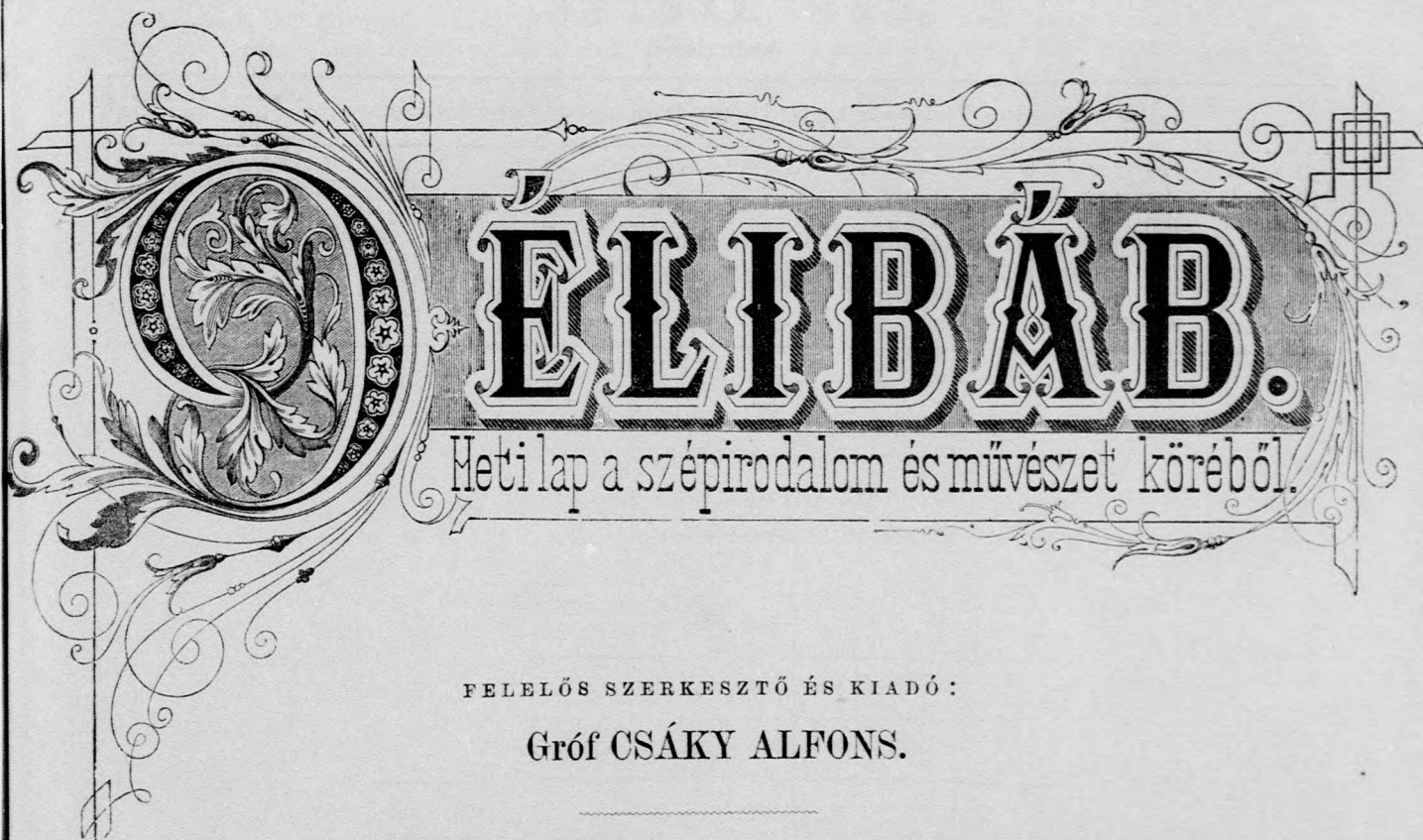
Egyszersmind van szerencsém megjegyezni, hogy folyó évi Pünkösztör lakásomat ugyancsak főpiacz 1714. sz. Áron Miksa ur házába teendem át.

— **A farsang** utolsó napján színelőadás tartatik színházunkban d. u. 4 órakor, mely alkalommal adatni fog: „Don Juan pokolba menetele,“ mulattató tréfás bohózat 3 felvonásban, mely darab „Don Juan“-nak paródiája.

Lesz tréfás farsangi menet is és este a színházban álarcos bál több bohózatot mutatvánnyal s ugyanekkor Carneval hercege ünnepélyesen eltemtetetik: halotti torán bizonyára sok vendég lesz jelen, lesz alkalom onthatni az örömkönyvek mellet a palaczkok tartalmát is.

TARTALOM: 1. A lemondás dalaiból. (költ.) Dengi János. 2. A pagát. (novella.) V. Sárffy Ignacz. 3. Kisfaludy Sándor mint lyrai költő. I. cz Dávid. 4. Névtelen bú. (költ.) Ifj. Nagy György. 5. A négy vérmérséklet. Scossa Dezső. 6. Válasz a „Nyilt levél“-re. Igmándi József. 7. Egy sir. Elbeszélés Godin után W... Emiltől. 8. Tárca: Levelek egy szép lányhoz. 9. Hírek az irodalom és művészet köréből. 10. Különfélék.

BORITÉK: Heti-naptár. Saktalány. Számrejtvény. Képtalány. A helyesen megfejtők nevei. Szerkesztői zenet. Vegyes. Hirdetések.

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ:

Gróf CSÁKY ALFONS.

Megjelen minden pénteken.

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egész évre	6 frt.
Fél évre	3 frt.
Negyed évre	1 frt. 50 kr.

A lapot érdeklő mindennemű közlemények a szerkesztőhöz küldendők.

Szerkesztői iroda és kiadó-hivatal: Varga-utcza 2256.

Hirdetéseket lapunk számára elfogad HAASENSTEIN és VOGLER hirdetési irodája Budapesten és Bécsben, valamint GOLDBERGER V. Budapesten és kiadóhivatalunk.

DEBRECZEN,

NYOMATOTT A VÁROS KÖNYVNYOMDÁJÁBAN.

1879.

HETI NAPTAR.

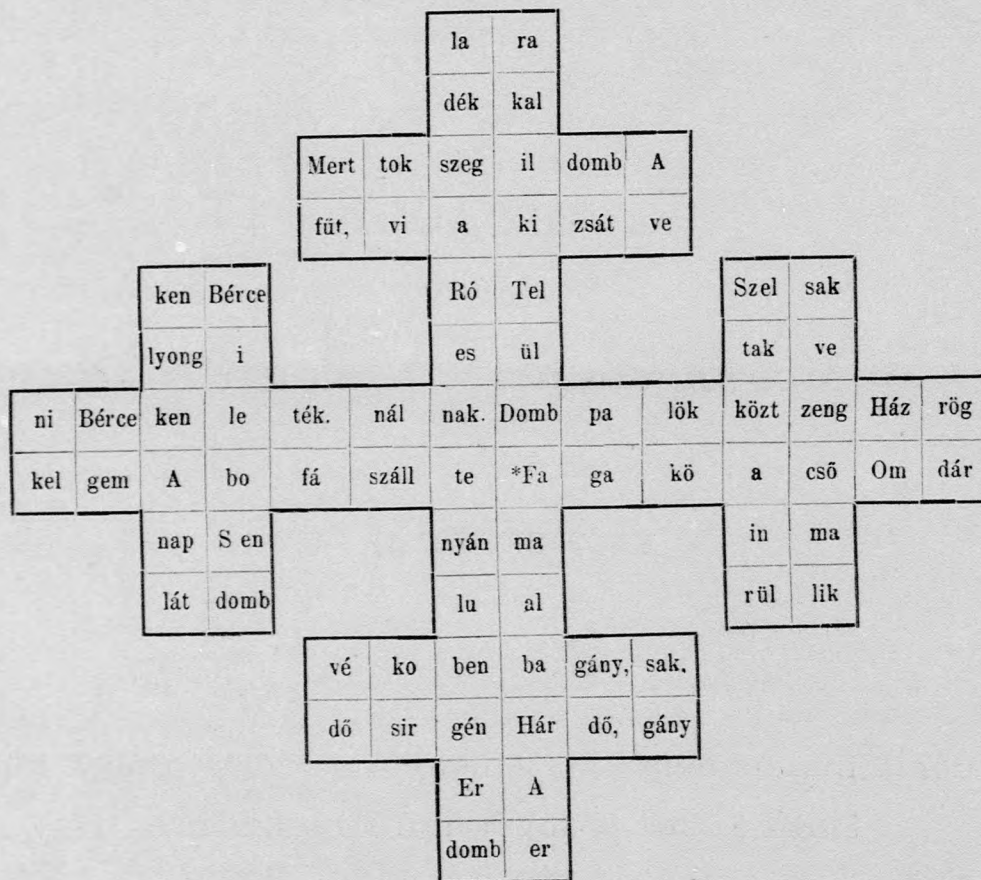
Február.

Havi és heti nap	Katholikus naptár	Protestáns naptár	Görög-orosz naptár	Izraeliták naptára	NAP		HOLD	
					kél. o. p.	nyug. o. p.	kél. o. p.	nyug. o. p.
22 Szomb.	Péter székfoglal.	Üszög. Péter	10 Karalamp	29 S. Sekalim	6 57 5 30	7 77 1		
23 Vasár.	Miklós tv.	Ötvönödv.	11 Zsirhagyó	30 Rocshodes	6 55 5 32	7 26	este	
24 Hétfő	Mátyás	Mátyás	12 Vaj. hét vége	1 Ad, Resch.	6 53 5 33	7 40	9 10	
25 Kedd	Húshagyókedd	Gotthárd	13 Martinián	2 Jozafat	6 51 5 35	7 59	10 15	
26 Szerda	Hamvazószerda	Sándor püspök	14 Auxentius	3	6 49 5 37	8 21	11 21	
27 Csütör.	Leánder	Leánder	15 Pamfil	4 Jozsiás	6 48 5 38	8 47	regg.	
28 Péntek	Kriszt. 5 sz. sebe	Román	16 Onezim	5 Jozue	6 46 5 39	9 20	0 26	

SAKTALÁNY.

Sólyom Gizellától.

(Lóugrás szerint megfejtendő.)

SZÁMREJTVÉNY.

Dinorahtól.

- 13, 4, 18, 21, 16, 21, 22. Hazánk fia alapította s tette nagygyá e szerzetet.
 22, 15, 3, 23, 10, 6. Minden államban ez viseli a legfőbb nevet.
 1, 26, 8, 14, 2, 20, 17, 27, 19. Sok van hazánkban ki jelesen tölti be helyét.

- 16, 21, 8, 3, 21, 30. Kevés ember, ki nem ismeri ennek védékét.
 11, 29, 3, 12, 30, 6, 7. Belső részvétre indit e genialis író élet s jellemrajza,
 28, 29, 5, 7, 25, 17. Költők írják pálya műveik homlokzatára.
 1—10. Az árvák s országos ügy az ő világa.
 1—30. Büszke reá zalamegye hü fia s lánya, Mert az egész ország áldva említi őt, Kinek legfőbb kincse: „A haza minden előtt.”

Képrejtvény.

Heti naptár	Csütörtök
Hétfő	Péntek
Kedd	
	Vasárnap

A „Déliab“ f. é. 7-ik számában közölt saktalány értelménye a következő:

Margit!

Mit nem adnék egy rövidke pillantásodért,
A melynek minden sugára egy világot ér!
Rád ruházom érte minden boldogságomat!
Gondodért cserébe adom gondolatomat!
Idvességet adok néked, mennyországot én!
Tudod e meny: a szerelem, ifjad kebelén.

A 6-ik számban közölt számrejtvény értelménye:
Él a magyar, áll Buda még! a 7-iké pedig:
Magyar huszár.

Helyesen a következő t. előfizetőink fejtették meg, Szelestey Angyalka, Leszczinszky László, Gróf Csáky István, Fenyvesy Aranka, Váradi Ilona, Koncz Irma, Marosy Elemér, Katona Ferike, Vecsey Margit, Némethy Jolán, Buday Vilma, Sárossy Janka, Fekete Róza, Kis Albert, Gróf Csáky György, Szunyog Ferencz, Füzeséri Péter, Hevessy Ernő, Schirger Tivadar, Wohl Irén, Erdélyi Gyula, Pap Iván, Szirmay Jolán, Kádas István, Igmándy Kálmán, Pap György, Toth Ferencz, Feszt Klemmi, Nagy Imre, idősb: Gróf Csáky Rezsőné, Farkas Gusztó, Kual Jozsefa, Zell Gusztó, Fenyvessy Stefanie, Péchy Katicza, Fazekas Sándor, Madarász Szerén, Pasqual Matild, Mezős Géza, Fráter Ilon, Kállay Szerén, Kántor Gizella, Ládai Kálmán, Flinta Irén, Haraszty Zsófi.

A szerkesztő üzenetei.

Báró P. G. Kassa. A számrejtvényt felhasználjuk; a vers nem üti meg a mértéket; — sonettet írni nem oly könnyű. Tégy kísérletet a népies költészetben.

R. J. Budapest. A jövő számban.

V. J. Horác ódáinak sokkal jobb fordításait is bírjuk már irodalmunkban. A „Hópelyhek“ alkalmaslag

W. J. Budapest. Korántsem. Nem értem, hogy lapunkat nem kapja; mi rendesen küldjük. A novellát is elküldtük kívánsága szerint. Egyébre fogadja részvételmet és üdvözetemet.

V. S. „Szivem“ a jövőszámban. Ugy látszik, hogy már egészen megfeledeztem rólam?

H. F. Kalocsán. A küldeményért köszönet; a hirdést felvettük; az ígértet várjuk.

Sz. J. Helyben. Önnek, küldeménye tárgyában külön levél ment posta útján.

A „Debreczen“ szerkesztőjének. Küldött verset ha közöljük, az ön felelősségére történik. Egyébiránt köszönet.

V. G. Kolozsvártt. Tűzokrepülés csak. Még technicája sem jó. Kisértse meg magát a prózában.

Vidéki levelezés.

Ungvár 1879 február 14.

T. szerkesztő Ur!

Műszaki előadást rendeztek a helybeli növendékpapok intézetök — száz éves — fenállásának emlékére folyó hó 11-én, melyre csekély személyem is hivatalos volt. Gondolám, hogy jó lesz elmenni, hiszen unalmas?! városunk ugy is igen kevés szórakozást nyújt; de meg az érdeke sen és jó izléssel összeállított tárgysorozat is felébreszté bennem a megjelenésre a vágyat. — Valóban voltam is. És nem bántam meg elmenetelem, mert a siker mit a növendékpapok ez estélyen arattak, feltűnő s reménységen felüli volt. — Elismerést érdemelnek az ungvári papnevelőház lelkes növendékei. Ők megmutatták, hogy a komoly műszakkali foglalkozás- és elzárkozottságukban, nem tompult el érzékök a szép és nemes iránt sem: és, hogy ép oly méltó helyet foglalhatnak el, bármily körülmények között künn a világban, mint akár-melyik más értelmi osztálya a társadalomnak. — Szorgosan gondoskodva volt mindenről, mi öröm napuk fényét külsőleg is emelje. Hosszu máskor komor folyosói házuknak pazarul kivilágitva és zöld galyakkal voltak feldiszítve. A terem, a kegyeletes ünnepély színhelye csinosan felékítve, egyik végén izléssel készült emelvénnyel büszkélkedett, melyen felül királyunk nagy szabásu arczképe volt elhelyezve.

Este 8 órakor kezdődött a produktio. A szépen előadott megnyitó beszéd után, szavallatok következtek magyar, latin, orosz nyelven; majd ismét ezek után a növendékek dal- és zeneköre szebbnél szebb ujdarabokkal lepte meg a vendégeket. Végül Kisfaludy K. „Fösvény“ cz. szindarabját adták elő a növendékek teljes elismerés mellett; 10 órakor szakadt vége mindennek.

A jelen voltak megelégedést tükröző arczczal s tudom nagyobb részt kedves emlékekkel is hagyták el az isteni tudományok komoly hajlékát.

Vendégeik voltak: Pásztélyi János megyés püspökünk és dr. Tóth Miklós eperjesi püspök ö méltóságai; s igen számosan a város és vidék egyházi s világi kitünőségei közül. Hölgyeink közül pedig jelen voltak: Holovásko Pásztélyi Mária, Lám Gyuláné, Firczák Bazilné, Komlósy Jánosné, özv. Orosz Andrásné, Lasztókainé, Fankovics Sándorné, Talapkovics Emilné, Jaczkovics Sándorné, Dudics Jánosné, Pásztélyi Antonia, Orosz Jolánka, Jaczkovics Mariska, Homicskó Anna és Ilona, Balogh Irénke, Ferencsik Juliska, Drohobeczki Ilka, Volkai Mariska, Komlósy Ilona, Szaxum Idácska, Csueska Erzsike.

Egyébiránt tisztelettel maradok

Suhogó II.

V e g y e s.

— **Rege az ágyuk szüzéről.** Egyikében ama ki mondhatlan nevű, tömérdek csatáknak a z s i a i Törökország-
nak, 1754-ben, 9000 orosz állott 35.000 törökkel szemben a legvéresebb; és legkétségbeesettebb csaták egyikében az orosz sereg végmegsemmisülése elkerülhetetlennek látszék; a mint egyszerre, egészen megfoghatatlan módon az egész török hadsereg a legrendetlenebb módon futásnak eredt. Az oroszok 24 ágyut nyertek, s számtalan foglyot ejtettek. A mint ezeket megkérdezték, miért eredtek futásnak oly hirtelen? mindnyájan egyhangulag azt felelték és állíták, hogy az oroszok ágyuütegei fölött egy fehér női alak volt látható, a fölött meg egy sugárzó kereszt. Ott aztán nincs visszatartás. Szellemeik ellen ők nincsenek kiküldve.

Néhány kozák, kik a csata kezdetén török fogságba estek, azonban később nem igen nagy figyelemben részesültek, a török táborból szintén látták az ágyuk szüzét, valamint a sugárzó keresztet is.

Ködképek, s lövegek füstje gyakran phanthasticus alakot tüntetnek föl, sugárzó keresztet gyakran jelenek meg. Azonban mindakettő nagyon ritkán találkozik össze oly ohajtott pillantban. Az orosz csapatot csak csoda menthette meg, s hogy e csoda bekövetkezett, mindig megjegzésre méltó.

(I. a.)

FÜL-OLAJ

dr. Schmidt k. törzsorvostól.

gyógyítja a süketiséget,

ha az nem az emberrel született baj, továbbá

a nehéz hallást, — fülzugást

azonnal megszünteti. Egy üvegse ára használati

utasítással együtt 2 frt. Vidékre 2 frt. 40 kr. postautalványilag előleges beküldése mellett bérmentve elküldetik.

Főraktár van

Grätz Gyulánál Bácsben,

IV. *Mariahilfstrasse* 79. sz. a.

Vidéki eladók forduljanak levelileg a bécsi főraktárhoz.

Bizonyítvány. Egy nagy betegség utóbajaként 12 éven keresztül mitsem hallottam balfülemre, mi üzletemben nagy hátrányomra volt; az alkalmazott gyógyszeres mitsem használtak. Ezelőtt 3 héttel egyik barátom figyelmessé tett a Schmidt-féle fül-olajra; annyi sok sikertelen kísérlet után megpróbáltam ezt is. Ki mondhatlan örömemre, alig használtam el belőle egyetlen üveggel, vagyis két heti gyógyhasználat után hallásom balfülemre teljesen helyre állt. Hason bajban szenvedőknek tehát az ön fül-olaját legjobb meggyőződéshez képest ajánlhatom. — Kelt Fürstenwalde.

Steinberg Gyula.

Hölgyek és urak részére

ezennel kedvező alkalom nyílik a megházasodásra. Mély titoktartás, megfelelő és előzeny ügyvitel biztosítatik. Föltűnést nem keltő levelezés. A legjobb alkalmatosságok. Szerencsés eredmények. A levelezési postabér fedezése kéretik. Vagyonos urhölgyeknek sem számíttatnak föl költségek. Czimünk: Wohlmann J. Breslau, Schwertstrasse No. 6

A magyar Pitaval újabb kiadása.

A törvényszéki teremből.

A legszokottabb kinzóeszközök 18 rajzával.

IRTA

Hang Ferencz

A szerzőnél Kalocsán megrendelve a két köteles mű 1 forint leszállított árért bérmentve megküldetik.

Laptulajdonosok: Gróf CSÁKY ALFONS és DENGÍ JÁNOS.